

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Natura 2000-plan 2022-2027

Skjern Å

Natura 2000-område nr. 68

Habitatområde H61

Fuglebeskyttelsesområde F118

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Midtjylland

Dato: Juni 2023

Forsidefoto: Skjern Å på det genoprettede stræk øst for Skjern

Fotograf: Miljøstyrelsen Midtjylland

ISBN: 978-87-7564-516-9

Baggrundskort: © Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering

Biodiversiteten i Danmarks største og mest værdifulde naturområder

Danmark rummer storslået natur.

Fra Skagens Gren og Skagerrak over Møns Klints hvide kridt til Paradisbakkerne på Bornholm. De tre ikoniske steder er nogle af de i alt 257 Natura 2000-områder. Det er steder på land og til havs, hvor der findes en helt særlig natur og biodiversitet.

Der er mange eksempler på sjældne arter og naturtyper, som er vigtige at beskytte. Der findes truede ynglefugle og sjældne planter i Danmark. Dem skal vi gøre en særlig indsats for at bevare.

De 257 områder er fordelt i hele Danmark og ejes og forvaltes af private lodsejere, fonde, kommuner og staten.

Hvert område har en plan.

Planerne for perioden 2022-27 har to nye elementer. I de store områder kommer nye målsætninger, der giver mulighed for vildere natur. Der peges også på steder, hvor udtag af kulstoffoldige lavbundsarealer udover at hjælpe klimaet kan bidrage til bedre natur f.eks. med levesteder for arter eller som buffer mellem sårbar natur og intensivt drevne landbrugsarealer.

Arbejdet med at sikre den eksisterende natur gennem naturpleje fortsætter, og der er en særlig indsats med at beskytte hjemhørende arter mod de invasive, ligesom der etableres forstyrrelsesfrie områder for fugle, havnatur og havpattedyr.

Danmark skal have mere og bedre natur, og det bidrager Natura 2000-planerne til sammen med de mange andre indsatser, som regeringen er i gang med.

Det er f.eks. Havplanens aftale om strengt beskyttede havområder, og den store Havnaturfond, der kan bidrage til øget viden og initiativer til genopretning. Etablering af naturnationalparker og urørt skov, og de netop offentliggjorte vandområdeplaner og forbedringen af vandmiljøet er også helt centrale for at sikre og forbedre naturen i områderne.

Natura 2000-områder rummer nogle af Europas og Danmarks største og mest værdifulde naturområder og repræsenterer en stor del af biodiversiteten. De danske Natura 2000-områder bidrager til det fælles EU-mål om 30 pct. beskyttet natur på land og til havs.

Miljøminister Magnus Heunicke

Indhold

1. Natura 2000-planlægning	5
1.1 Synergi med anden lovgivning	7
1.2 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne	7
1.3 Naturlilstand og gunstig bevaringsstatus.....	8
2. Skjern Å	10
2.1 Områdebeskrivelse	10
2.2 Områdets udpegningsgrundlag	12
2.3 Tilstand og forekomst for områdets udpegede natur og levesteder.....	12
2.3.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand	13
2.3.2 Sønaturtypers tilstand og forekomst.....	15
2.3.3 Forekomst af vandløbsnatur.....	16
2.3.4 Tilstand af levesteder for ynglefugle.....	17
3. Målsætninger	19
3.1 Overordnede målsætninger for Natura 2000-området.....	20
3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter.....	20
3.3 Modstridende naturinteresser.....	22
4. Indsatsprogram.....	23
4.1 Generelle retningslinjer	23
4.2 Områdespecifikke retningslinjer	24
4.3 Relation til vandområdeplaner.....	25
5. Bilag 1. Oversigt over grupperinger.....	26

1. Natura 2000-planlægning

Danmark er ifølge [habitatdirektivet](#) forpligtet til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger for at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktivet omfatter. Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af [fuglebeskyttelsesdirektivet](#), at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at bidrage til at sikre den nationale bestand af fugle omfattet af direktivet.

Danmark har valgt at gøre dette bl.a. ved en systematisk og tilbagevendende planlægning i de enkelte Natura 2000-områder. Ud fra direktivforpligtelserne og den nationale naturovervågning fastlægges indsatsen i de enkelte områder for 6-årige planperioder (dog 12-årige for skovbevoksede, fredskovpligtige arealer). Med en sådan målrettet forvaltningsindsats i områderne bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og den biologiske mangfoldighed og dermed også til gennemførelsen af EU's biodiversitetsstrategi 2030 samt FN's Verdensmål.

Der er i alt udpeget 257 Natura 2000-områder i Danmark. Et Natura 2000-område kan indeholde ét eller flere fuglebeskyttelsesområder og/eller habitatområder. Der er udpeget 269 habitatområder og 124 fuglebeskyttelsesområder i Danmark. Fuglebeskyttelses- og habitatområder kan være sammenfaldende eller ligge i umiddelbar tilknytning til hinanden.

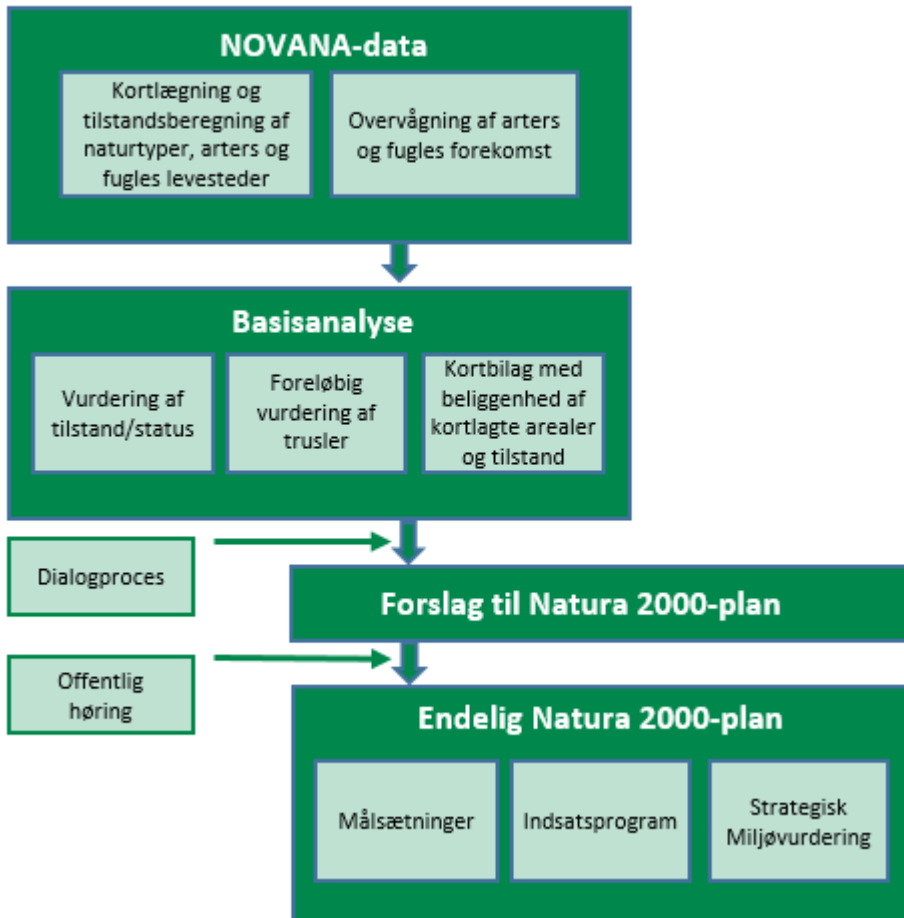
Der er i 2021 gennemført en høring med henblik på at nyudpege eller udvide seks marine fuglebeskyttelsesområder. Det drejer sig om områderne Flensborg Fjord og Nybøl Nor, Sejerø Bugt og Nekselø, Skagerrak, Nordvestlige Kattegat, Smålandsfarvandet og Rønne Banke. De nye/udvidede fuglebeskyttelsesområder inklusiv eventuelle konsekvensrettelser af eksisterende Natura 2000-områder vil indgå i fjerde planperiode (2028-2033).

Natura 2000-planlægningen sker efter reglerne i miljømålsloven og skovloven med tilhørende bekendtgørelser. En Natura 2000-plan bygger oven på en basisanalyse, der indeholder de faktuelle oplysninger og data om området. En Natura 2000-plan består af mål for naturtilstanden og et indsatsprogram. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af naturtyper, fugle og arter på områdets udpegningsgrundlag. Derudover angiver de hhv. det overordnede sigte for, hvordan området skal udvikle sig og krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendig for at sikre den nationale prioritering.

Mål og indsatser relaterer til de naturtyper, arter og fugle, som det pågældende Natura 2000-område er udpeget for at beskytte. Både de overordnede og konkrete målsætninger er langsigtede mål, der gælder for flere planperioder, mens indsatsprogrammet er kortsigtet og revideres i hver planperiode. De langsigtede målsætninger er opdateret i denne plangeneration, bl.a. på baggrund af justeringen af Natura 2000-områderne geografiske afgrænsning (gennemført i 2017-19) samt opdatering af Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag (jf. nedenstående). De konkrete målsætninger er ligeledes opdateret for at give mulighed for en mere dynamisk forvaltning. Således bygger de konkrete målsætninger på grupperinger af naturtyper, habitatarter og fugle.

Natura 2000-planen gælder for de arter og naturtyper, der har begrundet udpegningen af det enkelte område, men det bidrager også til at sikre andre arter og naturtyper i området gennem en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Tilblivelse af Natura 2000-planen

Processen for tilblivelsen af en Natura 2000-plan.

Denne plan er tredje generation af Natura 2000-planer (2022-27), der også dækker de fredskovspligtige arealer. For de fredskovspligtige arealer dækket af skovloven afløser den Natura 2000-planen 2010-15, som for de fredskovspligtige arealer har været gældende frem til 2021. For alle andre arealer, arter og fugle dækket af miljøbeskyttelsesloven afløser den Natura 2000-planen 2016-21.

På baggrund af overvågningsdata har Miljøstyrelsen i 2019 gennemført en høring i forhold til justering af udpegningsgrundlaget for de enkelte Natura 2000-områder. Høringsnotatet fremlægges samtidig med igangsættelsen af høringen af Natura 2000-planerne 2022-27. Natura 2000-planerne er udarbejdet på baggrund af et bruttoudpegningsgrundlag, der omfatter udpegningsgrundlaget fra planerne for 2016-21 plus nye arter og naturtyper, der er registreret i områderne, og som falder inden for de opstillede kriterier for opdatering af udpegningsgrundlaget.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering. Desuden er der ikke i planen taget stilling til forvaltningsindsatsens lokalisering eller valgte forvaltningsmetoder.

Der er udarbejdet en miljørapport for hver enkelt natura 2000-plan efter reglerne i lovbekendtgørelse 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter. Samtidig med høringen af Natura 2000-planerne sendes miljørapporterne også i høring.

1.1 Synergi med anden lovgivning

Natura 2000-planen har fokus på arealbaserede indsatser. Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen. Derudover målsættes miljøtilstanden i havets økosystemer via Havstrategiplanen (II).

Vandområdeplanerne, som udarbejdes med baggrund i EU's vandrammedirektiv, er hovedinstrumentet til at sikre og forbedre tilstanden i de akvatiske naturtyper i Natura 2000-områderne. Vandområdeplanernes formål er at forbedre vandmiljøet i retning af god økologisk og kemisk tilstand (fx reduktion af kvælstofbelastning og fjernelse af spærringer), hvilket samtidig tilvejebringer grundlæggende forbedringer af vandkvaliteten til gavn for naturtyper, fugle og arter i Natura 2000-området.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak, kan være en udfordring for mange naturligt næringsfattige naturtyper. Emission fra landbrug reguleres via husdyrgodkendelsesloven, som fastlægger den maksimale tilladte ammoniakdeposition fra lokale husdyrbrug til sårbare naturtyper for at mindske væsentlige miljøpåvirkninger.

Gennemførelse af EU's havstrategidirektiv skal sørge for, at der opnås eller opretholdes god miljøtilstand i havets økosystemer, samtidig med at der kan ske en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer. Indsatserne i indsatsprogrammet til Havstrategi II vil også bidrage til opfyldelse af målsætningerne i de marine Natura 2000-områder.

1.2 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Alle myndigheder skal i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt lægge Natura 2000-planen til grund. Offentlige lodsejere er bundet af planens langsigtede målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På områder, hvor staten er myndighed f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, kan der følges op med nationale strategier.

Det er kommunerne, der er ansvarlig myndighed for de privatejede Natura 2000-arealer, dog er Miljøstyrelsen ansvarlig myndighed for de privatejede skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Ansvarlige myndigheder skal udarbejde bindende handleplaner for gennemførelse af Natura 2000-planen 2022-27 med fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning. Når indsatserne iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal indsatserne have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., evt. på grundlag af konsekvensvurderinger. I det omfang indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for Natura 2000-områdets forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan være andre hensyn efter lovgivningen, der spiller ind.

Der er i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde, hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af området. Eventuelle konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal anvendes ved væsentligheds- og konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter og tilsvarende regler om væsentligheds- og konsekvensvurdering i andre ministeriers lovgivning.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner sammen med målsætningerne for naturen i området grundlaget for handleplanen samt eventuel anden prioritering af forvaltningsindsatsen i området.

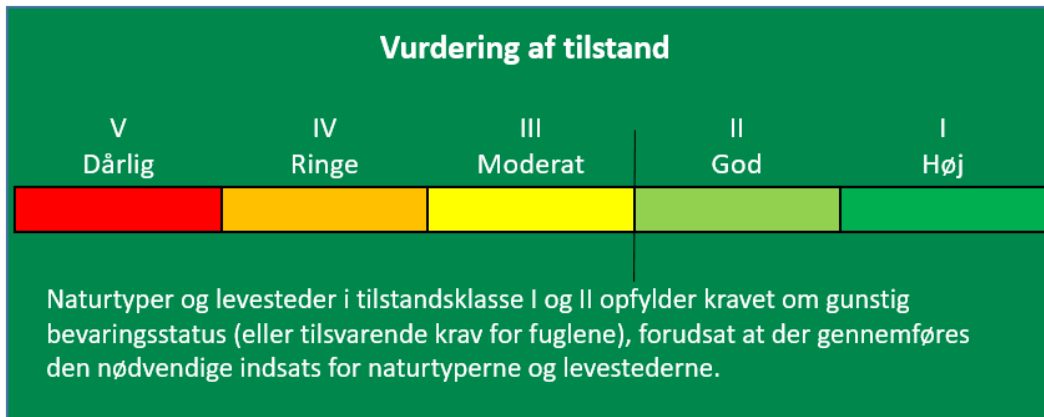
1.3 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus

Danmark har en forpligtelse til at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der begrundes udpegnings af de enkelte Natura 2000-områder. Bevaringsstatus er en vurdering af, hvordan naturtypens eller artens tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen, de negative påvirkninger eller forvaltningen i forhold til i dag. Der er således tale om en slags prognose for naturtypernes og arternes udviklingsretning.

Danmark er ligeledes forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at bidrage til at sikre den nationale bestand af fugle omfattet af direktivet. Ligesom for habitatnaturtyper og -arter laves en vurdering for fuglene med fokus på bl.a. bestandsudvikling.

Til brug for Natura 2000-planlægningen er der for en række naturtyper samt nogle arter og fugle udviklet et naturtilstandssystem, der på baggrund af bl.a. artsammensætning og umiddelbart synlige, forvaltningsbare strukturparametre, som f.eks. tilgroning, udtørring og forstyrrelser, angiver den aktuelle tilstand for naturtypen eller artens/fuglens levested, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 653 af 19. maj 2020 om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder. Tilstanden opgøres på en skala fra I-V, hvor naturtyper eller levesteder i tilstandsklasse I og II med en vedvarende nødvendig drift og evt. sikring mod forstyrrelse svarer til gunstig bevaringsstatus eller tilsvarende for fuglernes vedkommende. For naturtyper eller arters/fugles levesteder i tilstandsklasse III-V skal der typisk gennemføres en indledende forvaltningsindsats eller regulering, før en vedvarende drift vil være tilstrækkeligt til at sikre arealet eller levestedet på sigt.

For de fugle, arter og naturtyper, hvor der ikke findes et tilstandsvurderingssystem, skal der i basisanalysen vurderes om givne naturtype eller art/fugls levested er stabile, i fremgang eller i tilbagegang eller ukendt, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 653 af 19. maj 2020 om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder.

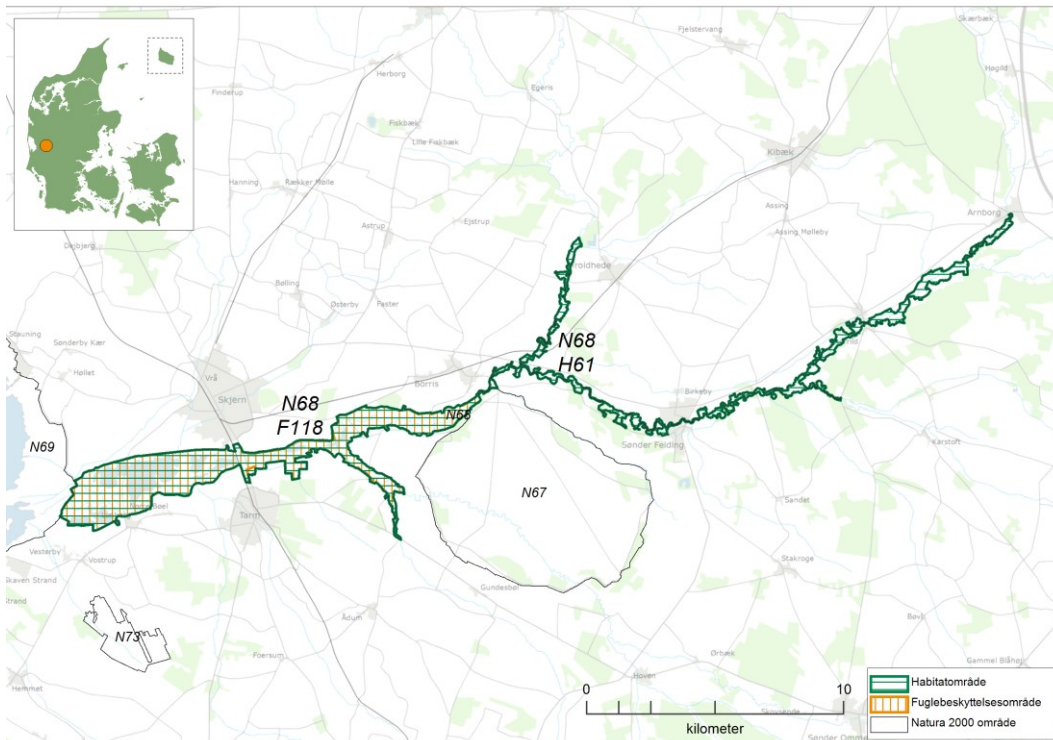
Tilstandsklasser for naturtyper.

Udvalgte forvaltningsbare parametre i tilstandssystemet gennemgås i basisanalyserne, og det kan heraf ses hvilke tiltag, der kan iværksættes for at sikre eller genoprette naturtyperne eller arterne/fuglenes levesteder.

Surt overdrev nær Sønder Felding. Foto: Miljøstyrelsen Midtjylland

2. Skjern Å

Kortet viser Natura 2000-områdets afgrænsning. Natura 2000-område N68 Skjern Å består af habitatområde H61 Skjern Å (vandret grøn skravering) og fuglebeskyttelsesområde F118 Skjern Å (lodret orange skravering).

2.1 Områdebeskrivelse

Natura 2000-område nr. N68 Skjern Å har et samlet areal på 2.689 ha, hvoraf de 453 ha er vandflade i områdets store søer. Området er afgrænset som vist på kortet. Natura 2000-området er udpeget som habitatområde nr. H61 Skjern Å og fuglebeskyttelsesområde nr. F118 Skjern Å. Ca. 2/3 af det samlede areal er statsejet.

Fuglebeskyttelsesområdet er nyt - dog har den vestligste del omkring Hestholm sø hidtil været en del af det tilstødende fuglebeskyttelsesområde 43 Ringkøbing Fjord. Området ligger i Ringkøbing-Skjern og Herning Kommuner og inden for vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget for at beskytte naturtypen vandløb med vandplanter og de store forekomster af surt overdrev og i noget mindre omfang, tidvis våd eng, hængesæk og elle- og askeskov. Området er primært karakteriseret ved de store lysåbne eng- og mosearealer langs Skjern Å, der mange steder afgrænses af overdrevsskrænter langs kanterne. Området rummer over 5 % af det samlede areal af naturtyperne vandløb, surt overdrev, hængesæk og elle- og askeskov i den atlantiske biogeografiske region. Af arter bør nævnes vandranke, der findes udbredt i den vestlige del af området samt grøn kølleguldsmed, damflagermus og odder, der findes udbredt i hele vandløbssystemet sammen med laks, der har en stor gydebestand tilknyttet Skjern Å. Blandt trækfuglene kan nævnes store antal af rastende svømmeænder og gæs og af ynglefugle kan nævnes plettet rørvagtel og blåhals, der begge overvejende er fundet i de vestligste dele af området. Fuglebeskyttelsesområdet rummer store arealer af velegnede levesteder for plettet rørvagtel.

Skjern Å nær Skjern. Foto: Peter Bundgaard

Skjern Ådalen blev dannet af smeltevand efter sidste istid. Åen er Danmarks vandrigeste og afvander 11 % af Jylland. Den udspringer i Natura 2000-område nr. 76 Store Vandskel ved Tørring og løber mod vest og ender med et delta ud i Ringkøbing Fjord. I den øvre del er vandløbet naturligt slynget, mens den nedre, vestlige del er præget af, at Skjern Å først blev uderettet i 1966 og dernæst genslynget via et naturgenopretningsprojekt, der blev gennemført i 1999-2002. I 2002 blev Nordeuropas største naturgenopretningsprojekt, genslyngningen Skjern å, afsluttet. I den forbindelse blev der langs den nederste del af åen, tæt ved Skjern by skabt en del store søer i nærheden af åen bl.a. Hestholm Sø. I forbindelse med projektet blev der etableret ca. 40 km nye vandløb, inkl. de genbrugte strækninger. Heraf er langt størstedelen Skjern Å. Længden af Skjern Å i projektområdet blev øget fra 19 til 26 km.

Natura 2000-området omfatter/berøres af tre fredninger. Fredningerne af Karstoft Å og Hjøllund Bæk skal sikre de landskabelige og biologiske værdier (herunder levesteder for Skjern Å laksen). Fredningen af Arnborg Hedegård skal sikre store landskabelige værdier og offentlighedens adgang til området.

Blisgås ses talrigt i området især sent på vinteren og i det tidlige forår. Foto: Frits Rost

2.2 Områdets udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 61		
Naturtyper:	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	Våd hede (4010)
	Tør hede (4030)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Vandranke (1831)	Grøn kølleguldsmed (1037)
	Bæklampret (1096)	Flodlampret (1099)
	Havlampret (1095)	Laks (1106)
	Odder (1355)	Damflagermus (1318)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

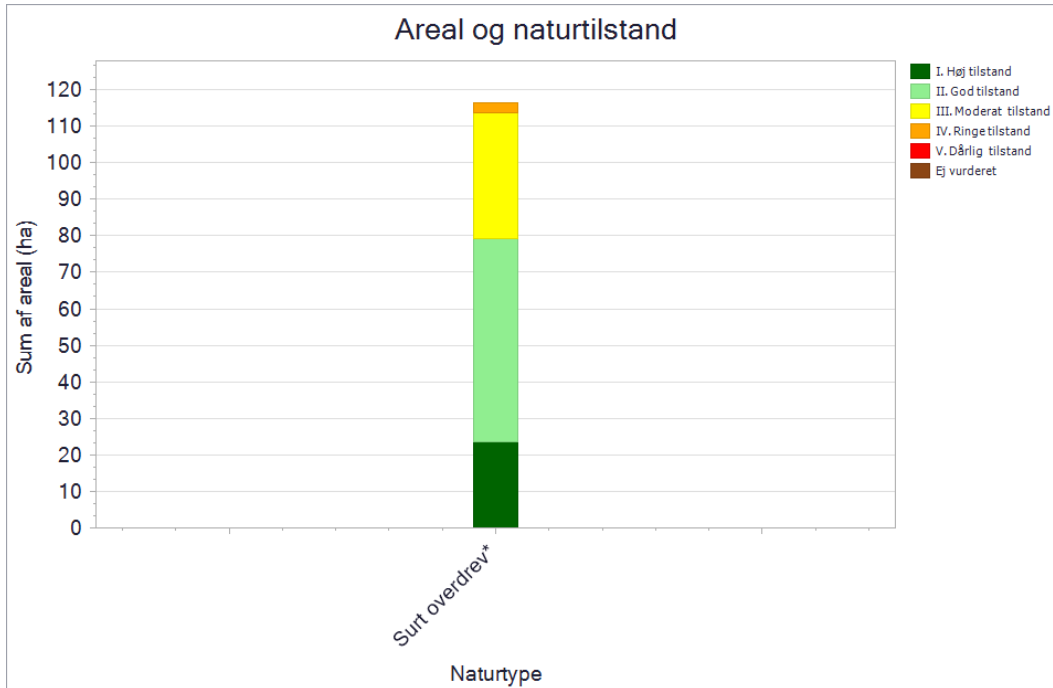
Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 118		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Skestork (T)
	Sangsvane (T)	Blisgås (T)
	Kortnæbbet gås (T)	Bramgås (T)
	Knarand (T)	Skeand (T)
	Krikand (T)	Rørhøg (Y)
	Plettet rørvagtel (Y)	Klyde (Y)
	Fjordterne (Y)	Blåhals (Y)

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

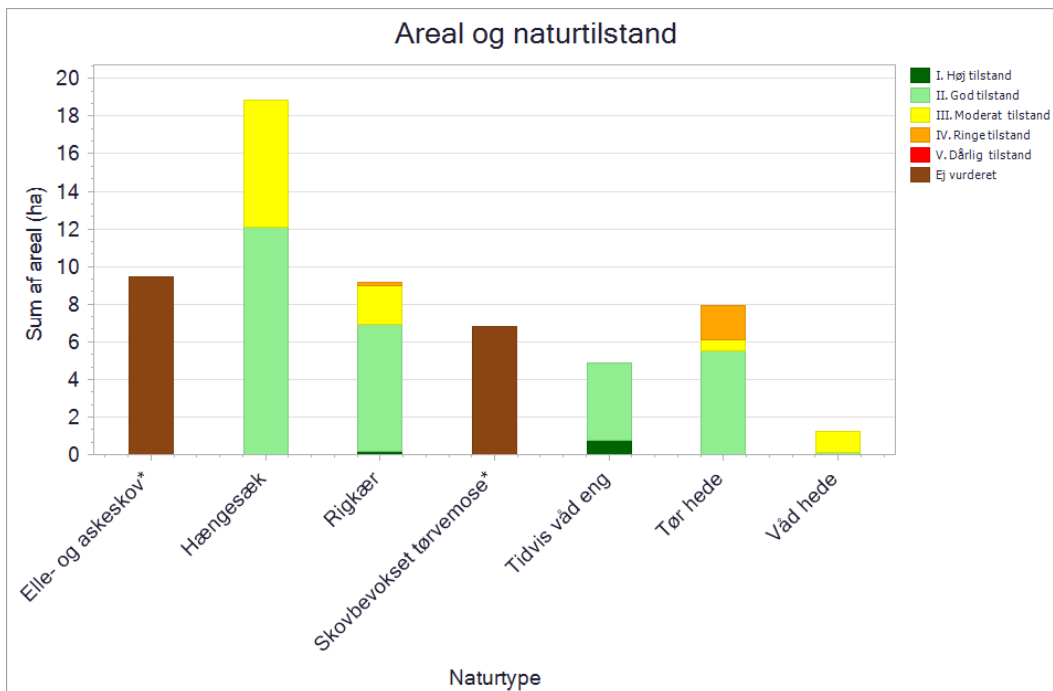
2.3 Tilstand og forekomst for områdets udpegede natur og levesteder

For Natura 2000-områder med habitatnatur eller levestedskortlagte arter og fugle på udpegningsgrundlaget, er arealet af habitatnatur samt antallet af småsøer og levesteder, kortlagt i tredje kortlægningsperiode, vist nedenfor. For de naturtyper og levesteder for arter og fugle, hvor der er udviklet et tilstandsvurderingssystem, er den beregnede tilstand ligeledes angivet. For arter og fugle uden tilstandsvurderingssystem henvises til basisanalysen og [MiljøGIS](#). Se desuden basisanalysen for beskrivelse af metoder og en mere detaljeret omtale af naturens tilstand i området.

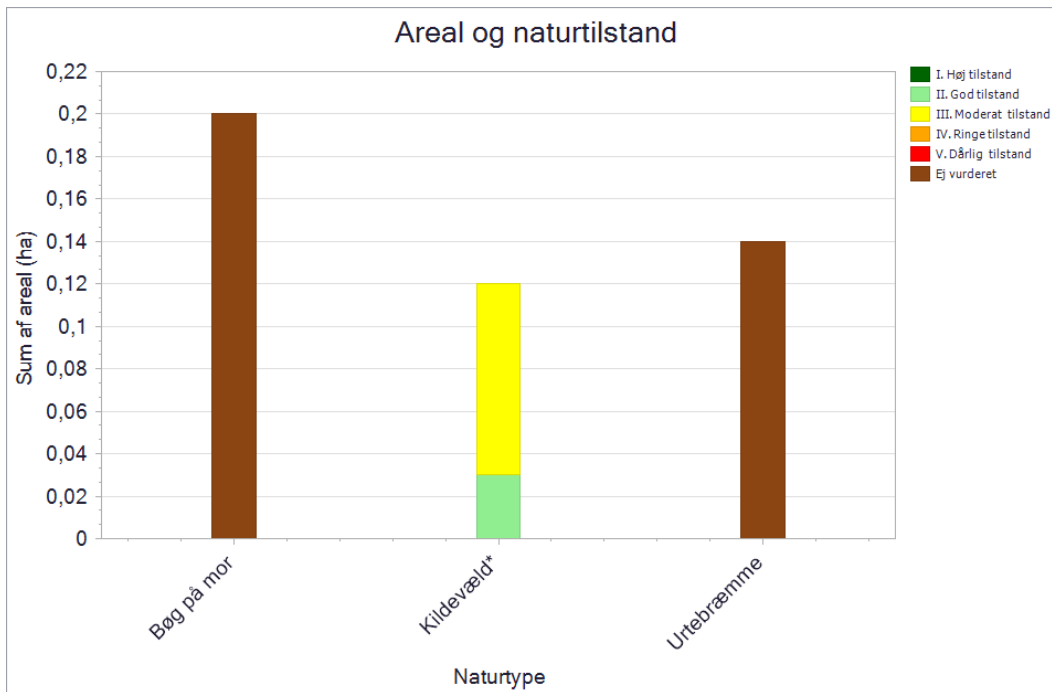
2.3.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

Hovedparten af det kortlagte areal med surt overdrev (6230) er i god-høj naturtilstand med en god-høj strukturtilstand. Den gode naturtilstand skyldes, at 4/5 af arealet plejes og der i øvrigt kun er registreret minimale strukturelle problemer. Den resterende andel har overvejende problemer med tilgroning i middelhøj vegetation pga. manglende pleje (afgræsning).

Omkring 2/3 af det kortlagte areal med hængesæk (7140) er beregnet til at være i god naturtilstand, mens resten beregnes til at være i moderat naturtilstand. Den overvejende gode tilstand skyldes blandt andet, at der stort set ikke er problemer med hydrologien og med invasive arter.

Rigkær (7230) er primært kortlagt i den østlige del af området. Ca. 3/4 af det kortlagte areal beregnes til at være i god-høj naturtilstand især pga. at det plejes (afgræsses) og der er generelt registreret en god hydrologi på arealerne.

Tør hede (4030) er fundet på en del mindre og ret spredte arealer. Ca. 70% af det kortlagte areal er beregnet til at være i god naturtilstand pga. en overvejende god struktur på arealerne.

Det kortlagte areal med tidvis våd eng (6410) ligger meget spredt i området. Hele det kortlagte areal er beregnet til at være i god-høj naturtilstand, hvilket hænger sammen med at der er pleje (afgræsning) på den overvejende del af arealet og der ses næsten ingen problemer med tilgroning i høj vegetation eller vedplanter.

Hovedparten af de kortlagte arealer med våd hede (4010) er beregnet til at være i moderat naturtilstand, hvilket bl.a. skyldes store problemer med tilgroning med vedplanter, herunder invasive arter. Urtebræmmer (6430). Naturtypen har ikke et tilstandssystem.

Størstedelen af arealet med kildevæld (7220) er beregnet til at være i moderat naturtilstand grundet problemer med tilgroning i høj vegetation og vedplanter.

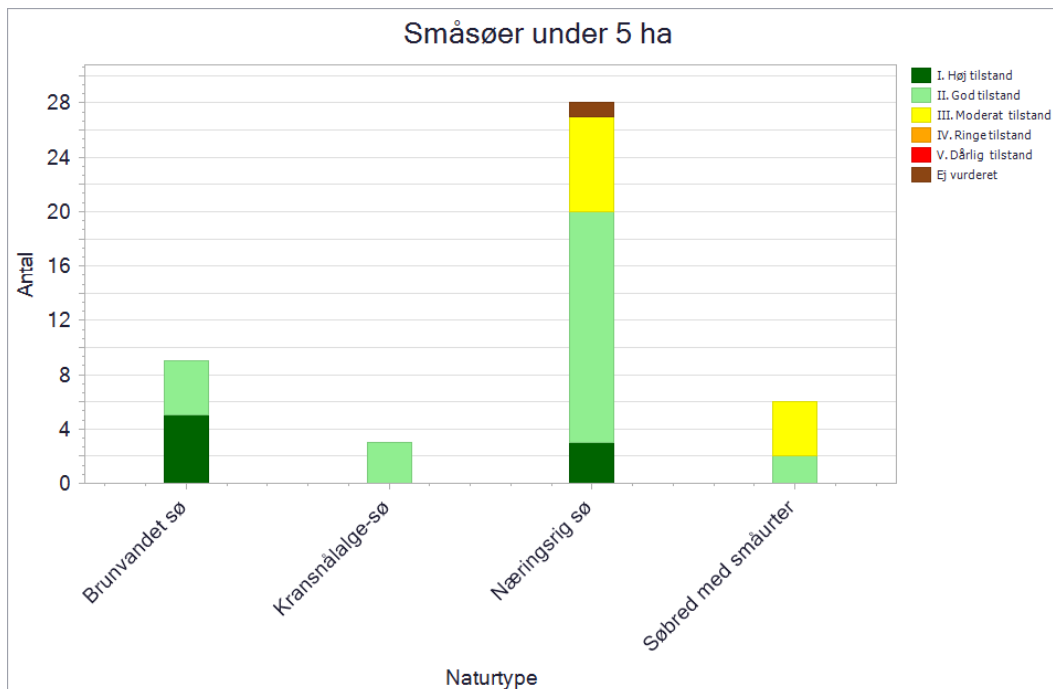
Store træer på de kortlagte arealer med naturtyperne skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskov (91E0) er registreret med 0-5 træer/ha, mens andelen på det meget lille kortlagte areal (0,2 ha) med bøg på mor (9110) er på 6-10 træer/ha.

Døde træer er registreret som liggende dødt ved hhv. stående dødt ved.

For liggende dødt ved gælder, at ca. 6% af det samlede kortlagte skovareal på tværs af de tre naturtyper har et indhold på <1 dødt træ/ha, godt halvdelen af det samlede skovareal har et indhold på 1-5 liggende døde træer/ha (hovedparten i naturtypen skovbevokset tørvemose), ca. 44% af det samlede skovareal har en andel af liggende dødt ved på 6-10 træer/ha og endelig har en ganske lille arealandel af naturtypen elle- og askeskov har >10 liggende døde/ha.

For stående dødt ved gælder, at på ca. 1/3 af skovarealet på tværs af de tre skovnaturtyper har <1 død træ/ha, godt halvdelen af de samlede skovareal har 1-5 dødt træer/ha, ca. 6% af det samlede skovareal har 6-10 døde træer/ha mens ca. 12% af det samlede skovareal har >10 stående døde stammer/ha.

2.3.2 Sønaturtypers tilstand og forekomst

Antal og tilstand af de kortlagte små søer i området.

I Natura 2000-området er der kortlagt 28 små søer med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). De er tilstandsvurderet med hhv. 3 i høj tilstand, 17 i god tilstand og 7 i moderat tilstand. Derudover findes der en sø i området uden tilstandsvurdering. Søerne i høj og god tilstand er generelt præget af en artsrig udbredt undervands- og flydebladsvegetation, næringsfattige forhold med en lav forekomst af trådalger samt en lav påvirkning fra jordbrugsdrift. Derudover er en del af søerne græsset langs bredzonen. Søerne i moderat og ringe tilstand har generelt en mindre udbredelse af en artsrig undervandsvegetation, og de er i større grad domineret af trådalger som indikerer næringsstofforførsel. Derudover er en enkel sø påvirket af jordbrugsdrift.

I området er der yderligere kortlagt 9 søer med habitatnaturtypen brunvand sø (3160). De er tilstandsvurderet med hhv. 5 i høj tilstand og 4 i god tilstand. Søerne i høj og god tilstand er generelt præget af en artsrig undervandsvegetation med gode rentvandsarter, næringsfattige forhold med uden forekomst af trådalger samt en lav påvirkning fra jordbrugsdrift. Søerne er desuden ikke udsat for græsning med kreaturer.

I området er der yderligere kortlagt 6 småsøer med habitatnaturtypen søbred med småurter (3130). De er tilstandsvurderet med hhv. 2 i god tilstand og 4 i moderat tilstand. Søerne i god tilstand er generelt præget af en udbredt og artsrig undervandsvegetation, artsrige bredzoner med en spredt dækning af karakteristiske amfibiske planter, næringsfattige forhold med få opblomstringer af trådalger og en lav påvirkning fra jordbrugsdrift. En enkelt sø har desuden græsning langs bredden. Søerne i moderat tilstand har generelt en mindre udbredelse af amfibiske planter og en mere udbredt øvrig submers vegetation samt en større rørsump. Derudover ses en spredt forekomst af trådalger som indikerer næringsstofftilførsel.

I området er der yderligere kortlagt 3 småsøer med habitatnaturtypen kransnålalge-sø (3140) i god tilstand. Søerne er generelt præget af en artsrig udbredt undervandsvegetation domineret af kransnålalger, en lav andel af flydeblade, næringsfattige forhold med en lav forekomst af trådalger samt en lav påvirkning fra jordbrugsdrift.

I området er der desuden kortlagt 12 søer over 5 ha. Søerne er naturtypebestemt med 5 søer som søbred med småurter (3130). For de sidste 7 søer er naturtypen ukendt, men de ligger alle i tilknytning til de andre søer i ådalen.

2.3.3 Forekomst af vandløbsnatur

Naturtype	Naturtype nr.	Længde (km)
Vandløb med vandplanter	3260	84

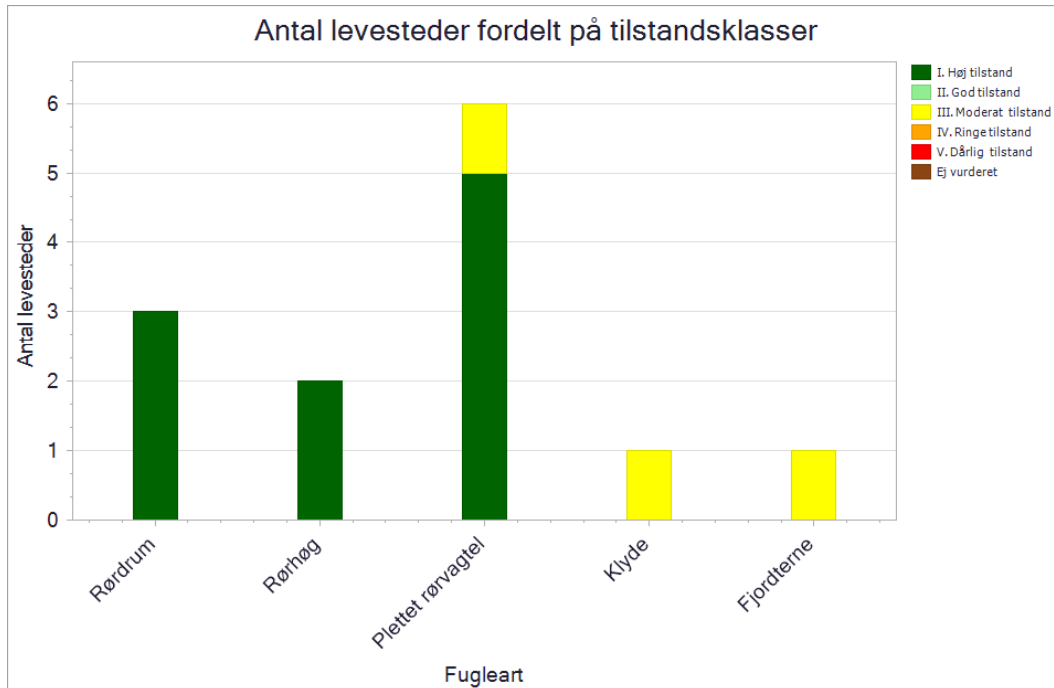
Tabellen viser længden af kortlagt vandløbsnaturtyper i området

I Natura 2000-område er der kortlagt 84 km vandløb med naturtypen vandløb med vandplanter (3260). Naturtypen er i Natura 2000-området udbredt på hele vandløbsstrækningen af selve Skjern Å, men er også registreret på vandløbsstrækninger i alle tilløbene. I området er inkluderet større strækninger i Omme-, og Vorgod Å, hvor naturtypen også er registreret på de udpegede vandløbsstrækninger. Endelig findes naturtypen på de korte vandløbsstrækninger i Rind Å og Karstoft Å der også er inkluderet i områdets udpegning. Skjern Å og alle de nævnte store tilløb har en høj vandløbskvalitet, og huser på den baggrund en veludviklet og rentvandskrævende smådyrsfauna bl.a. findes grøn kølleguldsmed udbredt i samtlige store vandløb inden for Natura 200-området. En række andre vandløbsarter på områdets udpegningsgrundlag findes også i Natura 2000-området store vandløb, og laks har her de vigtigste og mest betydende gydepladser i Danmark, da den oprindelige laksestamme har overlevet i Skjern Å-systemets vandløb. Vandløbene i Natura 2000-området er omfattet af vandområdeplanen for Jylland og Fyn.

2.3.4 Tilstand af levesteder for ynglefugle

Kortlægningen af ynglefuglenes levesteder er foretaget i 2017-19, og den beregnede tilstand fremgår af nedenstående diagram.

De enkelte levesteders tilstand kan ses på Miljøstyrelsens digitale kort i [MiljøGIS](#).

Antal og tilstand af de kortlagte levesteder for ynglefugle.

Rørdrum

I området er der kortlagt 3 levesteder for rørdrum dels ved Skænken Sø dels to områder længere opstrøms ved Albæk. I alle tre områder er tilstanden af levestedet beregnet til høj, hvilket primært skyldes, at levestederne har store arealer med høj, sammenhængende rørskov og høj vandstand der sikrer, at de rugende fugle har gode yngle- og fourageringsforhold og sikkerhed for eventuelle prædatorer.

Rørhøg

I området er der kortlagt 2 levesteder for rørhøg dels ved Vesterenge dels ved Skænken sø. I begge områder er tilstanden beregnet til høj. Tilstanden skyldes primært, at levestederne har store sammenhængende og våde rørskovsarealer, hvor der samtidig er stort set ikke ses menneskelige forstyrrelse. Dette sikrer, at de rugende fugle har gode yngleforhold i form af sikkerhed mod forstyrrelse og eventuelle prædatorer.

Plettet rørvagtel

I området er der kortlagt 6 levesteder for plettet rørvagtel. De kortlagte arealer ligger ved Vesterenge, sydsiden af Hestholm Sø, ved Kærnsø, nær Albæk og Votkær Fælled. I 5 af disse områder er tilstanden beregnet til høj, mens den sidste er beregnet til moderat. Den høje tilstand skyldes primært, at levestederne har store sammenhængende og permanent sumpede områder med passende vegetationshøjde samt vanskelig adgang for rovdyr som fx. ræv. Levestedet, der kun falder ud i moderat tilstand er Votkær Fælled, der ligger som det østligste af de kortlagte levesteder. Tilstanden af dette levested skyldes langt overvejende, at arealet er for tørt til at være et optimalt levested for arten.

Klyde og fjordterne

I området er der kortlagt et enkelt levested (med to delarealer) for klyde og fjordterne. Området ligger ved Vesterenge, hvor klyde senest yngede i 2014 og hvor fjordterne tidligere har forsøgt at yngle. Levestedet er beregnet til at være i moderat tilstand for begge arter, hvilket især skyldes, at levestedet ikke ligger fuldstændig isoleret for rovdyr, der således i perioder har adgang til at prædere ynglefuglene. Af betydning for tilstanden er også, at levestedet er under tilgroning med høj vegetation, der forhindrer evt. ynglefugles udsyn og formentlig derfor fravælges.

En tidligere yngleplads på en lille ø i den vestlige del af Hestholm sø er efterhånden meget tilgroet i høj vegetation og vurderes dermed uegnet som yngleplads.

Rørhøg er en af ynglefuglene i området. Foto: Frits Rost

3. Målsætninger

Den **overordnede målsætning** for området angiver det overordnede og langsigtede mål for, hvordan området skal udvikle sig for såvel at sikre det konkrete områdes integritet og for at bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Der er i den overordnede målsætning taget højde for områdets naturmæssige potentiale, og for om det rummer forekomster, der er af stor vigtighed nationalt og/eller biogeografisk. En betydning, der er vurderet ud fra:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få nationale/biogeografiske forekomster
- Arter eller naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus eller fugle med faldende bevaringstrend og som også er truede jf. rødlisten
- Naturtyper, der findes i særlig stor forekomst i Danmark set i forhold til det samlede areal i EU

De **konkrete målsætninger** fastlægger de langsigtede mål for udvikling i areal og tilstand for naturtyper og arters levesteder. De konkrete mål tager udgangspunkt i den tilstand, som er beregnet for naturtyper og arters levesteder efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er et tilstandsvurderingssystem, skal området bidrage til at gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes og tage udgangspunkt i den bedste faglige viden, hvilket kan være udvalgte strukturparametre, udbredelse m.v.

De konkrete målsætninger bygger på grupperinger af naturtyper, habitatarter og fugle. For naturtyperne tages der udgangspunkt i en række økologiske forhold, der er med til at definere potentialet for naturtypernes tilstedeværelse. For fuglene tages der udgangspunkt i deres levesteder eller bestandsstørrelse. Samlet set vil der være et større fokus på mere naturlig dynamik og naturlig variation naturtyperne, arterne og fuglene imellem. Se oversigt over, hvilke naturtyper, arter og fugle de forskellige grupper indeholder, i bilag 1.

Generelt gælder det, at målsætningerne rækker ud over den enkelte planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold, og som desuden afspejler en afvejning af eventuelt modstridende naturinteresser.

Myndighederne skal tage udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning, hvormed der sikres en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.

Målsætningen for området er således grundlaget for vurderingen af planer og projekter, som skal foretages i henhold til de regler, der gennemfører habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Det gøres bl.a. efter habitatbekendtgørelsen og naturbeskyttelseslovens § 19 b og skovlovens § 17, der skal sikre, at udpegningsgrundlaget i området ikke skades. Herunder gælder især, at arealet af naturtyper og levesteder for arter er stabilt eller i udbredelse, at naturtypernes strukturer og funktioner fortsat er til stede, og at bestande af arterne viser, at arten på lang sigt vil kunne opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder.

3.1 Overordnede målsætninger for Natura 2000-området

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau, og fugle på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at sikre bestandsstørrelsen på nationalt niveau. Målet er, at hovedløbet af Skjern Å, samt tilløbene og den store Skjern ådal er et karakteristisk landskabselement i området. Ådalen understøtter et sammenhængende bælte af lysåbne naturtyper og skovnatur langs den slyngede å. Naturtyperne i ådalen sikres og samtidig sikres levestederne for de tilknyttede arter grøn kølleguldsmed, odde, laks, bæklampret og damflagermus.

De biogeografisk store arealer med levesteder for ynglefuglen plettet rørvagtel sikres og søges øget, hvis det er muligt og den lokalt store bestand af blåhals sikres i området. Området huser i træktiden internationalt betydende forekomster af sangsvane, kortnæbbet gås og bramgås. Uforstyrrede raste- og fourageringsområderne primært i det nedre dele af område i Vesterenge og ved Hestholm Sø sikres på bedste vis.

De biogeografisk store arealer med vandløb med vandplanter (3260), surt overdrev (6230), hængesæk (7140) og elle- og askeskov (91E0) samt naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus som våd hede (4010), tør hede (4030) tidvis våd eng (6410), rigkær (7230) og skovbevokset tørvemose (91D0) sikres og søges om muligt øget og der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne.

Områdets søer i stærkt ugunstig bevaringsstatus på biografisk niveau, herunder naturtyperne søbred med småurter (3130), kransnålalge-sø (3140), næringsrig sø (3150) og brunvandet sø (3160) sikres en veludviklet undervandsvegetation og fauna.

Hvor der forekommer yngre tilgroninger af værdifulde rigkær (7230) eller hængesække (7140) prioriteres de lysåbne naturtyper højere end naturtyperne skovbevokset tørvemose (91D0) eller elle- og askeskov (91E0). Gamle og/eller veludviklede naturlige bevoksninger med skovbevokset tørvemose (91D0) eller elle- og askeskov (91E0) bevares.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

I området skal der være mulighed for en naturforvaltning, hvor man gør brug af naturens egne dynamikker. I forbindelse med forvaltningen skal der tages hensyn til, om naturtyper, arter eller fugle på udpegningsgrundlaget kan være følsomme over for en sådan forvaltning, eksempelvis de som er nævnt under de overordnede målsætninger.

De konkrete målsætninger bygger på grupperinger af naturtyper, habitatarter og fugle. Se bilag 1 for oversigt over, hvilke naturtyper, arter og fugle de forskellige grupper indeholder.

Generelt

- Den samlede forekomst af naturtyper, arter og fugles levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Terrestrisk habitatnatur

Der er kortlagt ca. 175 ha terrestriske habitatnaturtyper i området. Heraf er ca. 50 ha kategoriseret som naturtyper knyttet til overvejende vådbund og ca. 124 ha som naturtyper knyttet til overvejende tørbund.

- For naturtyper med et tilstandsvurderingssystem skal der fortsat være mindst 24 ha vådbundsnaturtyper og mindst 85 ha tørbundsnaturtyper i tilstandsklasse I-II. Naturtyper i klasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målet at bidrage til gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Det betyder, at det samlede areal skal være mindst 17 ha.
- For de skovbevoksede naturtyper, skal andelen af store træer og dødt ved være stabil eller stigende. Skovnaturtyper sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. Der kan dog være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype

Arter

- For arter uden et tilstandsvurderingssystem er målet, at bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Levestedernes tilstand (vurderet i form af forekomst og udbredelse) og det samlede areal skal være stabilt eller i fremgang.

Ynglefugle

- Tilstanden og det samlede areal af de kolonirugende fugles kortlagte levesteder må ikke være i tilbagegang, og mindst 75% af arealet skal være i fremgang mod eller fastholdes i tilstandsklasse I-II
- For mose- og rørskovsfugle er målet, at tilstanden og det samlede areal af levesteder i tilstandsklasse I-II er stabil eller i fremgang. Levestederne i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I eller II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det
- For ynglefugle uden tilstandsvurderingssystem er målet, at de skal bidrage til at sikre og øge bestanden på nationalt niveau. Levestedernes samlede areal og tilstand (vurderet i form af forekomst og udbredelse) skal være stabil eller i fremgang

Trækfugle

- For trækfugle, der kan optræde med nationalt eller internationalt betydende forekomster i fuglebeskyttelsesområdet, skal deres raste- og overnatningsområder sikres eller være i fremgang, således at området også fremadrettet kan huse en bestand af international betydning.

Søer under 5 ha

- For søer under 5 ha i tilstandsklasse I-II er målet, at tilstanden skal være stabil eller i fremgang. Søer under 5 ha i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Ferskvandsnaturtyper (undtagen søer under 5 ha)

- For søer over 5 ha og vandløb henvises til målsætningerne i vandområdeplanerne.

3.3 Modstridende naturinteresser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype eller art på udpegningsgrundlaget eller en målsætning om sikring af den nationale bestand af en fugl på udpegningsgrundlaget kan indebære en lokal nedprioritering af en anden naturtype, fugl eller art på udpegningsgrundlaget, og det er derfor nødvendigt at foretage et valg.

Hvor der forekommer yngre tilgroning af værdifulde rigkær (7230) eller hængesække (7140) evt. som følge af en menneskelig påvirkning som fx. afvanding, prioriteres de lysåbne naturtyper højere end naturtyperne skovbevokset tørvemose (91D0) eller elle- og askeskov (91E0). Evt. rydning af arealer med yngre skovbevokset tørvemose (91D0) samt elle- og askeskove (91D0) i forbindelse med genskabelse af hængesække (7140) og rigkær (7230) kan dog kun ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtyperne opretholdes på nationalt biogeografisk niveau. Gamle og/eller veludviklede naturlige bevoksninger med skovbevokset tørvemose (91D0) eller elle- og askeskov (91E0) bevares.

Blåhals yngler efterhånden med en del par. Foto: Frits Rost

4. Indsatsprogram

Opfyldelsen af habitatdirektivets krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, og fuglebeskyttelsesdirektivets tilsvarende krav om at sikre den nationale bestand af de fugle, som er omfattet af direktivet, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever disse EU-direktivkrav, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i tredje planperiode sigter på at skabe mulighed for mere naturlige processer og naturens robusthed, udvide arealet med urørt skov samt fokus på tiltag mod klimaforandringer. En del af prioriteringen fra anden planperiode videreføres. Der skal således i tredje planperiode fortsat være fokus på indsats for særligt truede fugle og arter, bekæmpelse af invasive arter, fortsættelse af arbejdet med at gennemføre og afsøge behov for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og gennemføre fiskeriregulering, samt fortsættelse af indsatsen for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer og skovarealer. Der bør løbende være opmærksomhed på den naturlige synergi, og at indsats for naturtyper ofte også gavner fugle og arter koblede til pågældende naturtyper.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer. Således beskriver retningslinjerne ikke metoden eller placering af enkelte projekter. Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Indsats til bedring af vandkvaliteten gennemføres som led i vandplanlægningen og havstrategidirektivet, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og dette er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder, og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

4.1 Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets fugle eller arter.

4. For skovnaturtyper, hvor det vurderes nødvendigt af hensyn til bevarelse af skovnaturtyper på udpegningsgrundlaget, sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter.
5. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.
6. Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførelse af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes.
7. Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.
8. Der fokuseres på en opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle som findes i væsentlig forekomst i Danmark og om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr.
9. Der arbejdes på en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter herunder en lang række direktivarter og -fugle.

4.2 Områdespecifikke retningslinjer

1. Tilstanden af levestederne for klyde forbedres hvis tilstanden er dårlig-moderat, således at 75% af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet, hvilket også vil være til gavn for fjordterne.
2. Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsjord der kan bidrage til sammenhængende arealer, øget robusthed og give mulighed for mere naturlig dynamik. Udtagningen kan ligeledes være til gavn for bl.a. havlampret, flodlampret, bæklampret, odder, grøn kølleguldsmed, laks, vandranke, sangsvane, kortnæbbet gås, bramgås, krikand, skestork, skeand, knarand, blisgås, rørdrum, plettet rørvagtel, fjordterne, klyde, rørhøg og blåhals. Udtagningen skal også bidrage til at reducere udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø.
3. Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden.
4. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på 6 ha med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10% dækning.
5. Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter.

4.3 Relation til vandområdeplaner

Dette Natura 2000 område ligger inden for vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

Vandområdeplanernes indsats for at opnå god økologisk tilstand bidrager til at opfylde bevaringsmålsætningerne for akvatiske arter og naturtyper ved at tilvejebringe forbedringer i vandløb, søer og kystvande i overensstemmelse med de bevaringsmålsætninger, der fremgår af Natura 2000-planen. Vandområdeplanerne for 2021-2027 kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Vandområdeplanernes indsatser bidrager både med foranstaltninger til at undgå yderligere forringelser og med foranstaltninger til genopretning af bevaringsstatus. Indsatserne kan eksempelvis være reduktion af kvælstof- og fosforbelastningen til søer, reduktion af tilledningen af organisk stof til vandløb samt reduktion af kvælstofbelastningen til marine vandområder. Hertil kommer fx genslyngning af vandløb og fjernelse af spærringer. De konkrete indsatser for planperioden 2022-2027 er beskrevet i de nye vandområdeplaner og fremgår af indsatsbekendtgørelsen. Indsatserne vil også blive præsenteret i MiljøGIS for vandområdeplanerne på [Miljøstyrelsens hjemmeside](#).

Kortnæbbet gås og bramgås er en talrige træk- og vintergæster i området. Foto: Frits Rost

5. Bilag 1. Oversigt over grupperinger

Nedenstående tabeller angiver hvordan naturtyper, arter og fugle er grupperet i dette Natura 2000-område, og som der refereres til i de konkrete målsætninger. På Miljøstyrelsens Natura 2000-hjemmeside kan man se det samlede overblik over alle naturtyper, fugle og arter, der er koblet til de enkelte grupper. For tabeller med naturtyper angiver *, at der er tale om en prioriteret naturtype.

Grupperinger af terrestrisk habitatnatur	Tilstandsvurderingssystem	Naturtype navn	Naturtype nr.
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Surt overdrev*	6230
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Tør hede	4030
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Bøg på mor	9110
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Urtebræmme	6430
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Hængesæk	7140
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Kildevæld*	7220
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Rigkær	7230
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Tidvis våd eng	6410
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Våd hede	4010
Våde naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Elle- og askeskov*	91E0
Våde naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Skovbevokset tørvemose*	91D0

Grupperinger af habitatarter	Arts navn	Arts nr.
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Bæklampret	1096
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Damflagermus	1318
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Flodlampret	1099
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Grøn kølleguldsmed	1037
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Havlampret	1095
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Laks	1106
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Odder	1355
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Vandranke	1831

Grupperinger af ynglefugle	Fugle navn	Fugle nr.
Kolonirugende fugle	Fjordterne	A193
Kolonirugende fugle	Klyde	A132
Mose- og rørskovsfugle	Plettet rørvagtel	A119
Mose- og rørskovsfugle	Rørdrum	A021
Mose- og rørskovsfugle	Rørhøg	A081
Ynglefugle uden tilstandsvurderingssystem	Blåhals	A480

Grupperinger af træfugle	Fugle navn	Fugle nr.
Træfugle, international betydende forekomst	Bramgås	A045-A
Træfugle, international betydende forekomst	Kortnæbbet gås	A040-A
Træfugle, international betydende forekomst	Sangsvane	A038
Træfugle, national betydende forekomst	Blisgås	A394
Træfugle, national betydende forekomst	Knarand	A889
Træfugle, national betydende forekomst	Krikand	A052
Træfugle, national betydende forekomst	Skeand	A857
Træfugle, national betydende forekomst	Skestork	A034

Grupperinger af søer under 5 ha	Naturtype navn	Naturtype nr.
Søer under 5 ha	Brunvandet sø	3160
Søer under 5 ha	Kransnålalge-sø	3140
Søer under 5 ha	Næringsrig sø	3150
Søer under 5 ha	Søbred med småurter	3130

Grupperinger af marine og ferskvandsnaturtyper	Naturtype navn	Naturtype nr.
Søer over 5 ha	Søbred med småurter	3130
Vandløb	Vandløb	3260

Resume

Natura 2000-plan for Skjern Å (nr. 68). Natura 2000-planen skal sikre naturtilstanden for områdets udpegede arter, fugle og naturtyper og bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus. Områdets udpegede arter, fugle og naturtyper beskrives og der fastlægges målsætninger og indsatser.

Miljøstyrelsen
Tolderundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk